

Hoe oud is de Italiaanse Populier (*Populus nigra* 'Italica')?

Hans M. Heybroek

De Italiaanse populier is een hoogst succesvolle kloon, die in alle werelddelen is geplant. Hij heeft ook een paar interessante mutanten opgeleverd: een vrouwelijke kloon 'Italica Foemina' en een mooie gouden vorm 'Lombardy Gold'. Op het zuidelijke halfmond, in zacht klimaat, is een altijd-groene vorm ontstaan.

De boeken zijn het wel eens over de herkomst van de kloon: Italië. Over de tijd van ontstaan of van in-cultuurname variëren de gegevens. Verscheidene bronnen geven op: 'voor 1750', blijkbaar gebaseerd op het feit dat de introductie in Engeland in 1758 gedateerd is. Boom (13e druk, 2000) stelt dat de introductie in Frankrijk in 1749 plaats vond, en geeft (dus?) op 'orig.plm. 1700-It'.

In 2006 was er in het Mauritshuis een tentoonstelling van 'Italisanten', schilders die verrukt waren van Italië. Daar hing ook een schilderij van C.J.Vernet: 'De Watervallen bij Tivoli met de Villa van Mecaenas', gedateerd tussen 1740 en 1750 (zie foto 1). Het schilderij is eigendom van het Mauritshuis. Bovenin, op het plateau, is een indrukwekkende oprijlaan van Italiaanse populier te zien! Het zijn flinke bomen in de groei, misschien 15 jaar oud, aanleg dus tussen 1725 en 1735. En omdat de tuinarchitect van een mecaenas geen risico's wil nemen door een laan van een onbekende kloon te planten, moet hij voordien min of meer uitgegroeide exemplaren ervan gezien hebben. Daarmee zitten we dan inderdaad op Boom's 'plm.1700' of vroeger.

Er hing ook een veel vroeger schilderij van Nicolaes Berchem: 'Italiniserend Landschap met Herders, Kudde en Ruines', uit 1655. Bij een ruïne in het wat dorre landschap staan twee groene bomen die sprekend op Italica's lijken (zie foto 2). Dat zou de oorsprong van de kloon tot vrij ver vóór 1655 terugbrengen. Maar het bewijs is vrij zwak, nog afgezien van het feit dat dit geen foto's waren maar zwaar gecomponeerde voorstellingen. Berchem is zelf waarschijnlijk nooit in Italië geweest, en misschien zit er dus te veel fantasie in het schilderij. Maar wel had hij de voorbeelden van echte Italië-reizigers en een studie van zijn omvangrijke productie aan schilderijen en prenten levert misschien nog nadere gegevens op. Ik vermoed dat we daarmee, en misschien met Italië-schilderijen van anderen uit die periode, de oorsprong van de kloon tot vër voor 1700 zullen kunnen terugduwen!